

ALAIKÄISET RIKOSOIKEUDENKÄYNNISSÄ

Maallikkotuomareiden koulutuspäivä 14.9.2024

Nina Immonen, kät, erityisasiantuntija

[Det här fotot](#) av Okänd författare licensieras enligt [CC BY-NC](#)

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

KUKA PUHUU LAPSEN PUOLESTA?

LAPSI

- **Kaikki alle 18 v**

LAPSI UHRINA

- Rikoksen uhri on asianomistaja. Lapseen kohdistuneessa rikoksessa vain hän itse on asianomistaja. Lapsi on se, jonka oikeushyvä on loukattu. Lapsi on se taho, jolla on *nimissään* oikeus vaatia rangaistusta tai korvauksia tapahtuneen johdosta.
- Eri asia on, että lapsen laillinen edustaja eli yleensä *huoltajat käyttävät lapsen puolesta puhevaltaa/rinnakkaispuhevaltaa*.

LAPSI VASTAAJANA

- Puhuu itse puolestaan
- Huoltajilla oikeus tietoon, lausumiseen

NUORI RIKOSOIKEUDENKÄYNNISSÄ ERI ROOLEISSA

- Asianomistaja
 - 0-17 v
 - Alle 15 v videotallenne tai oikeudessa, ellei kuulemisesta haittaa
 - Yli 15 v pääkäsittelyssä
- Vastaaja
 - 15 v < rikosoikeudellinen vastuu
 - runsaasti erityissääntelyä alaikäisen vastaajan osalta
- Todistaja
 - Alle 15 v voidaan kuulla oikeudessa, ellei haittaa lapselle
 - Yli 15 v pääkäsittelyssä

LAPSIYSTÄVÄLLINEN OIKEUS

Child-friendly justice is justice that is:

- accessible;
 - age appropriate;
 - speedy;
 - diligent;
 - adapted to and focused on the needs of the child;
 - respecting the right to due process;
 - respecting the right to participate in and to understand the proceedings;
 - respecting the right to private and family life;
 - respecting the right to integrity and dignity.
- Ennen oik.käyntiä – aikana – jälkeen
 - Kaikissa rooleissa
 - Kaikissa juttutyypeissä

JOS LAPSEN KERTOMUS KUUNNELLAAN VIDEOлта?

- Se, että lapsen suojaksi on käytössä aikuisista poikkeavia kuulemistapoja, ei itsessään tee lapsen kertomuksesta (todistelusta) "heikompa" eli näyttöarvoltaan alhaisempaa suhteessa salissa kuultuun kertomukseen
- Tärkeää, että esitutkintakuulustelu on suoritettu ammattimaisesti.

LASTEN ERITYISPIIRTEITÄ

Ikä, kehitystaso ja riippuvuus muista

- Haavoittuvuudesta puhuttaessa tarkoitetaan usein sellaisia ihmisryhmiä, joiden katsotaan olevan **riippuvuussuhteessa** tai muulla tavalla **valta-asetelmaltaan heikossa tai alisteisessa asemassa**.

Kognitiiviset taidot

Tämän on heijastuttava erityisesti siihen, **millä tavalla lasta kuullaan**

- Kysytään järkevästi
- Ei kierrellä
- Kuunnellaan, käytetään samoja sanoja
- Puhutaan nimillä ja muutenkin suoraan ja konkreettisesti
- Ollaan rehellisiä
- Ei asetella sanoja, ei johdatella
- Saa pyrkiä ymmärtämään - saa ja pitää tarkistaa
- Kysytään avoimia kysymyksiä: Mitä sitten tapahtui, mitä x teki, mitä y teki,
- Hyväksytään se, että lapsen kerronta ja ajantaju on erilainen kuin aikuisen

SE MIKÄ NUORELLE ON TOTTA – HÄTÄ JA HUOLI

Mitä nyt
tapahtuu?

Ketkä kaikki
tietävät?

Mitä minulle käy?

Mitä minun
perheelleni käy?

Tämä on minun
vikani!

Haluan, että
kaikki on kuten
ennen

Ei minusta niin
väliä ole

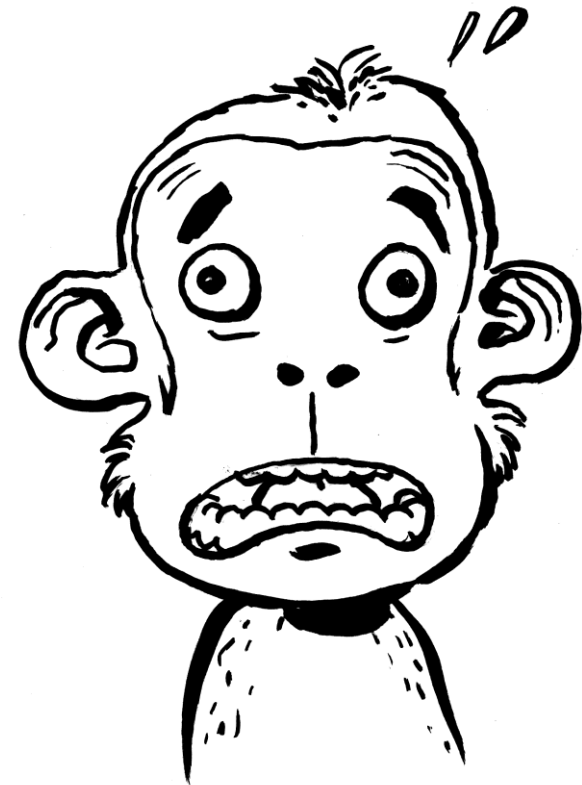
Mitähän ne
koulussa
ajattelee?

Onko äiti
vihainen kun
tämä maksaa niin
paljon?

En oikein
ymmärrä ..

Kuinka kauan
tämä kaikki
kestää?

En halua ajatella
koko asiaa enää
yhtään sekuntia!

RIKOSOIKEUDENKÄYNTI KUN VASTAAJANA ALLE 18 V

- Alle 15-vuotiaan tekemiä rikoksia ei selvitetä oikeudessa eikä niistä määrätä rangaistusta, mutta ne voivat johtaa muihin seuraamuksiin, kuten lastensuojelutoimenpiteisiin. <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>
- **Kiireellinen käsittely:** pääkäsittely 30 pv sisällä syytteen vireilletulosta, ellei sakkojuttu
- **Oikeus puolustajaan,** ellei ilmeisen tarpeetonta
- Oikeudelle toimitetaan nuoresta tehty kirjallinen **selvitys** – olosuhteet, perhesuhteet, elämäntilanne, erityiset huolet ja riskitekijät, sos.viranom. suuntaa-antava kannanotto seuraamuksen laadusta
- Lain mukaan oikeuskäsittely voi tapahtua **ilman** että **mediaa tai yleisöä** päästetään kuuntelemaan, jos alle 18-vuotias on syytteessä rikoksesta ja suljettu käsittely ei olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua.

SEURAAMUKSET

- Rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.
- Lain mukaan rangaistus, joka määrätään 15–17-vuotiaana rikoksen tehneelle, voi olla pituudeltaan *enintään* 3/4 siitä, mitä aikuiselle tuomittaisiin.

VANKEUS JA VALVONTA

- Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta **ei** saa tuomita **ehdottomaan vankeusrangaistukseen**, elleivät painavat syyt sitä vaadi. Lähinnä henkirikos, törkeä ryöstö, törkeä huume.
- **Ehdollisesta** vankeusrangaistuksesta jää merkintä rikosrekisteriin. Ehdollinen vankeusrangaistus voidaan kuitenkin määrätä täytäntöönpantavaksi, jos nuori syyllistyy koeajan kuluessa uudestaan rikokseen.
- Rikoksen alle 21-vuotiaana tehnyt voidaan tuomita **ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan** 15 kuukaudeksi. Valvontaan määrätään, jos sen katsotaan edistävän tekijän sosiaalista selviytymistä ja ehkäisevän uusia rikoksia. Valvonta merkitsee sitä, että nuori osallistuu valvontatapaamisiin ja valvontaan kuuluviin tehtäviin ja ohjelmiin, joita voi olla kuukaudessa enintään 12 tuntia.

NUORISORANGAISTUS

- Nuorisorangaistukseen voidaan tuomita 15–17-vuotiaana rikokseen syyllistynyt nuori, jos sakko katsotaan riittämättömäksi ja ehdoton vankeus liian ankaraksi rangaistukseksi. Tuomioistuin voi tuomita nuorisorangaistusta neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen.
- Nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoon kuuluvia tilaisuuksia, joihin nuori on velvollinen osallistumaan, saa viikoittain olla enintään 8 tuntia. Nuorisorangaistus koostuu valvonnasta, sosiaalista toimintakykyä edistävistä tehtävistä ja ohjelmista sekä työelämään että työhön perehtymisestä. Nuorisorangaistuksen yhteydessä käsitellään suunnitelman mukaisesti erilaisia teemoja keskusteluiden, tehtävien ja harjoitusten avulla. Työskentely tukee omia muutospyrkimyksiäsi. Rangaistukseen voi sisältyä yhteistyötä sekä läheisten että eri viranomaisten kanssa.

RANGAISTUKSEEN TUOMITSEMATTA JÄTTÄMINEN

- Oikeudessa käsitelty rikosasia voi myös päättyä siihen, että tuomari jättää nuoren kokonaan ilman rangaistusta, jos hän katsoo, että teko on johtunut ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta.

SELVITYS NUOREN TILANTEESTA

- Oikeudelle hankitaan käyttöön selvitys nuoren rikoksesta epäillyn tilanteesta. Näin tuomari saa tietoja nuoren elämäntilanteesta ja pystyy paremmin harkitsemaan oikeudenmukaista rangaistusta. Tarkoitus ei ole ainoastaan rangaista, vaan myös pyrkiä katkaisemaan ajautuminen rikollisuuteen.
- Selvitys tehdään yleensä yhteistyössä nuoren, huoltajan ja sosiaaliviranomaisen kanssa. Selvityksessä kartoitetaan ja tuodaan esiin ne tiedot, joita saadaan tapaamisissa, nuoren haastattelussa, huoltajan kuulemisessa ja eri viranomaisilta.

RIKOSREKISTERI

- Vankeusrangaistuksesta ja nuorisorangaistuksesta tulee merkintä rikosrekisteriin.
- Merkintä rikosrekisterissä tai poliisin tietojärjestelmässä saattaa estää pääsyn esimerkiksi joihinkin opiskelu- tai työpaikkoihin.
- Tiedot poistuvat rekisteristä riippuen rangaistuksen laadusta ja sen pituudesta, kuitenkin aikaisintaan 5 vuoden kulutta. Sakkorangaistuksesta ei jää merkintää rikosrekisteriin, mutta se näkyy poliisiasian tietojärjestelmässä.

VAHINGOJEN KORVAAMINEN

- Vahingonkorvausvelvollisuus ei riipu siitä, onko rikoksentekijä tuomittu rangaistukseen. Tekijä joutuu aina korvaamaan rikoksella aiheuttamansa vahingon. Tämä koskee myös alle 15-vuotiaita.
- Vahingonkorvausvelvollisuutta voidaan kuitenkin sovitella, jos olosuhteet ovat sellaiset, että täyden korvauksen määrääminen alaikäisen lapsen maksettavaksi olisi kohtuutonta.

ALAIKÄINEN RIKOKSEN UHRINA

- Uusi säännös lapsiuhrien osalta:

Jos rikosasian asianomistaja on alle 18-vuotias ja epäilty rikos on asianomistajaan kohdistunut seksuaalirikos tai hänen henkeensä, terveyteensä, vapauteensa, yksityisyyteensä, rauhaansa tai kunniaansa kohdistunut rikos, pääkäsittely on aloitettava 30 päivän kuluessa rikosasian vireilletulosta.

- Tämä tarkoittaa, että käräjäoikeudessa asia on käsiteltävä määräajassa. Poliisin ja syyttäjän osalta voimassa on "yleinen kiireellisyys" näissä asioissa, ei määräaikoja.
- Sääntely vastaa alaikäisen vastaajan tilannetta.

-> Tuomareilta tullut kritiikkiä siitä, että aika on liian lyhyt, asiat tukkeutuvat.

ALAIKÄINEN UHRI

- Lapsen oikeus tietoon kehitystään vastaavalla tavalla ja tasolla
 - Lapsen oikeus tietää mitä on tapahtunut
 - Lapsen oikeus tietää mitä seuraavaksi tapahtuu
 - Lapsen oikeus tietää mitä häneltä odotetaan
 - Lapsen oikeus tietää mitä tästä kaikesta seuraa/voi seurata, myös läheisille
 - Lapsen oikeus tietää kun asia maalissa
- Oikeus avustajaan ja/tai (sijais)edustajaan ja tukihenkilöön
- Erityinen suoja oikeudenkäynnin aikana (näkösuoja, videotallenne, kuuleminen ilman vastapuolen läsnäoloa, etäyhteys, huoltajien läsnäolo-oikeus)

RANGAISTUKEN MITTAAMISEN VAIKEUS KUN UHRI ON LAPSI

- KKO 2002:2 A ja hänen miesystävänsä olivat pahoinpidelleet A:n seitsemänvuotiasta tytärtä aiheuttaen tälle kipua, pelkotiloja ja psyykkistä stressiä. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta.
- KKO 2017:51 A oli internetissä usealla valeprofiililla esiintyen käynyt seksuaalisävyisiä keskusteluja 18 iältään 10–15-vuotiaan lapsen kanssa. A oli pyytänyt lapsia lähettämään intiimejä kuvia itsestään tai kuvaamaan verkkokameralla itseään. Kahdessa tapauksessa A olikin saanut lapsista alastonkuvia, jotka hän oli tallentanut tietokoneelleen. Lisäksi A oli levittänyt internetissä lapsipornografiaa sisältäviä kuvia. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta ja rangaistuslajista. (Ään.)
- KKO 2018:35 Lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomittavan rangaistuksen mittaamisesta.
- KKO 2021:54 Vanhemmat olivat aiheuttaneet 5–6-vuotiaalle lapselleen kipua ja vahingoittaneet tämän terveyttä muun muassa laiminlyömällä atooppisen ihon hoidon ja sitomalla tämän kädet yhteen ruokailemisen ja yön ajaksi. Kysymys siitä, oliko pahoinpitely tehty erityisen julmalla tavalla.

No, entäpä se nuorisoriikollisuus?

NUORTEN VÄLINEN RIKOLLISUUS VOI OLLA....

- VIESTINTÄRAUHAN RIKKOMINEN
- LUVATON KUUNTELU TAI TARKKAILU, KUVAAMINEN
- YKSITYISELÄMÄÄ LOUKKAAVAN TIEDON LEVITTÄMINEN
- KUNNIANLOUKKAUS
- LAITON UHKAUS
- IDENTITEETTIVARAUKAUS
- VÄKIVALTA- TAI SEKSIMATERIAALIN LEVITTÄMINEN

-> Tyypillistä näissä, että itse teko on 'vähäinen', mutta sen seuraukset uhrille suhteettomat (kuvien leviäminen nettiin, whatsappiin, jodeliin, yms)

- MUTTA TOTTA KAI MYÖS VÄKIVALTA JA RYÖSTÖJÄ

NUORISORIKOLLISUUS

- "Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia."
- Toisaalta: "Nuorisorikollisuus kasvoi vuonna 2023 useimmissa Suomen suurimmissa kaupungeissa, mutta myös muilla taajaan asutuilla alueilla sekä maaseutukunnissa. Ilmiö on valtakunnallinen."
- Tuoreen poliisissa tehdyn selvityksen mukaan nuorten ryöstörikosepäilyjen määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosina, erityisen paljon vuoden 2021 jälkeen. Merkittävintä kasvu on ollut alaikäisten kohdalla ja etenkin alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä.

*"– Tyypillisesti alaikäisten tekemissä ryöstöissä ja väkivaltarikoksissa on **useita tekijöitä ja myös uhri on alaikäinen. Rikoksiin liittyy usein huumausaine-, vape- tai tupakkakauppaa. Tilauksia tehdään esimerkiksi sosiaalisen median kautta tuntemattomilta ja kauppa-tilanteissa ryöstöt ovat yleisiä, kertoo rikosylikomisario Harri-Pekka Pohjolainen.**"*

NUORISORIKOLLISUUS

*”- Itä-Suomessakin on havaittavissa, että **rikollista elämäntapaa ja jengielämää ihannoidaan** joidenkin nuorten keskuudessa, ja tehdyillä rikoksilla leveillään somessa. **Rikoksia myös kuvataan ja videoidaan**, ja tallenteita käytetään uhrin nöyryyttämiseen, pelon luomiseen ja kiristämiseen. Uhria saatetaan nöyryyttää myös muutoin ja esimerkiksi ryöstää vaatteet päältä, kuvailee Pohjolainen.*

*– **Hankalimpien alaikäisten rikoskierteiden katkaisemiseen tarvitaankin uusia keinoja.** Monet vakavat rikokset tehdään nuoren ollessa karkumatkalla eli hatkassa nuorisolaitoksesta. Karkumatkalla oleva on altis joutumaan myös itse rikoksen uhriksi, kertoo Pohjolainen.*

– Poliisin Ankkuri-toiminta voi olla avuksi tilanteissa, joissa nuori alkaa tehdä rikoksia tai käyttää huumeita. Toiminta edellyttää kuitenkin nuorelta suostumusta ja sitoutumista, eikä siten sovellu hankalimpiin tapauksiin, Pohjolainen jatkaa.”

PELÄTTY ”RUOTSIN TIE”?

- Katujengit
- Alaikäisten käyttäminen rikoksiin, jopa henkirikosten tekemiseen ja kostoihin, aikuisten jengiläisten käskystä
- Alaikäinen on puun ja kuoren välissä, homma alkaa makeena juttuna, tapana tienata ja saada arvostusta, mutta lopuksi irrottautuminen on mahdotonta
- Mikä houkuttaa nuorta valitsemaan tämän ’tien’?

Browser tabs: Tuomi, OM-in, Mail - hilda.om.fi, vidare, Synon, Syyttö, 689/15, Viestir, Nuoris, Poliisi, Sve X

Address bar: https://svenska.yle.fi/a/7-10062169

Browser extensions: Kehitysosasto - Kotisivu, CaseM (release-2021..., OM-intranet, Mediatuomarit ei-julki..., TIL Whistleblower - Ko..., Tiimeri - kehitysosasto, HILDA ohje, Matter, CEPEJ-kysely - Kotisivu

Danmark skärper gränsen mot Sverige efter att unga svenska torpeder köpts in av danska gängmedlemmar. I Nyhetspodden berättar Sydsvenskans politiska chefredaktör Heidi Avellan varför Sverige blev en grogrund för unga kriminella.

Sedan april har den danska polisen fått kännedom om minst 25 fall där svenska unga lejts för att utföra brott i Danmark.

I Danmark kallas dessa unga för barnsoldater. Justitieminister Peter Hummelgaard (S) är upprörd och arg över att svenskar kommer till Danmark för att utföra hemska brott.

– Vi kommer såklart lägga press på Sverige så de tar ansvar för de här sakerna, säger Hummelgaard till danska TV2.

Heidi Avellan, politisk chefredaktör för Sydsvenskan, säger i Nyhetspodden att det nu inte är läge att peka finger på varandra.

– Det är fel fokus att peka på grannen. Man borde istället samarbeta kring frågorna och se vad problemet är, säger Avellan.

Hon menar att gängen struntar i nationsgränser, därför ska också myndigheternas samarbete ske över gränserna för att få ett stopp på gängen.

– Det samarbetet når man inte om man bara kastar skit på varandra, säger Avellan.

I Nyhetspodden får du höra Heidi Avellans tankar om varför Sverige blev en grogrund för unga kriminella och vad som görs för att få ett stopp på våldet.

AREENA

Nyhetspodden: Svenska torpeder köptes till Danmark för att...

Windows taskbar: Start, File Explorer, Word, PowerPoint, Outlook, Firefox, Teams, OneDrive, PDFelement, Weather (17°C), System tray (20:16, 2024-09-13)

Foto: Johan Nilsson/TT

Svenska barnsoldater hyrs in för att begå brott i Danmark. Danska regeringen har hållit krismöte med polisen för att få stopp på fenomenet. Danska polisen önskar sig nu särskilt verktyg – ansiktsgenkänning.

SNABBVERSION

- Sedan april har unga svenskar anlitats av kriminella i Danmark för att begå brott 25 gånger; nu håller Danmark krismöte med polisen för att motverka våldet.
- Danska justitieministern och statsministern vill sätta press på Sverige att ta ansvar, eftersom svenska ungdomar rekryteras via nätannonser.
- På grund av ökningen av våldet skärper Danmark gränskontrollen mot Sverige och inleder djupare samarbete med svensk polis för att hantera situationen.

Sammanfattningen är gjord med stöd av AI-verktyg från OpenAI och kvalitetssäkrad av Aftonbladet. [Läs vår AI-policy här.](#)

VISA MINDRE ^

kommer delges misstanke för hets mot folkgrupp

13.10 **NYHETER**
SD backar upp Jomshof – partitopp återpublicerar bilderna som stöd

05.56 **NYHETER**
De attackerades i Hässelby: Skrek allt vad jag kunde

12.04 **NYHETER**
Blåtunga tillbaka i Sverige – konstaterat fall i väst

11.11 **NYHETER**
Minderårig person omhändertagen efter attack i Hässelby

Svenska ”frilanskriminella” utför brott i grannländerna – även i Finland

8 augusti 2024 13:08

En mycket våldsam utveckling, på mycket kort tid. Det säger kriminologprofessor Henrik Vigh om svenska frilanskriminella som tar sig över gränsen till Danmark, Norge och Finland för att begå brott. – Länderna måste reagera.

 Lena Skogberg
Text

<https://www.hbl.fi/skribent/acb6b672-17d5-42ca-aa12-1928b7c43ace>

MITÄ TÄSTÄ SEURAA? / SAATTA A SEURATA?

- Alaikäisen rikosoikeudellista "kohtelua" tiukennetaan
 - Alaikäisyyttä ei huomioida yhtä paljon kuin aikaisemmin
 - Uusia, ankarampia rangaistuslajeja

Ylipäätään rikosten ankaroittaminen, esim. Jengirikollisuuden perusteella

Rangaistusvastuurajan alentaminen 15 vuodesta alaspäin

Mutta onko tämä se oikea ratkaisu, vai mikä lääkkeeksi?

Se jää nähtäväksi.